

JAARVERSLAG CULTUURMENU 2015

Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort

© Maart 2016

Hart Cultuur in School

Paula van Abeelen, Projectleider CultuurMenu

Margi Kirschenmann, Hoofd Projectbureau Cultuur in School

Inhoud

1. Jaarverslag CultuurMenu Zuid-Kennemerland 2015
2. Financieel verslag 2015 per gemeente
3. Bijlagen
 - a. Activiteiten uitgelicht
 - b. Bezoekersaantallen musea 2014-2015 en 2015-2016
 - c. Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen 2014-2015 en 2015-2016

Workshop Samba Raggae door Maurice Vastenouw

Jaarverslag CultuurMenu Zuid-Kennemerland 2015

Voor u ligt het jaarverslag van het CultuurMenu van vier gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland. Hart realiseert dit programma voor primair onderwijs scholen in Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort. Met ingang van 2015-2016 kreeg het cultuurmenu de naam CultuurMenu, passend bij de namen van de projecten van Hart Cultuur in School. De voormalige brochure kreeg met ingang van 2015 de naam CultuurKeus en is digitaal beschikbaar.

Het financiële verslag voegen we voor elke gemeente apart toe bij deze algemene verslaglegging.

Allereerst willen we u informeren over enkele veranderingen bij Hart. Voormalig hoofd van de afdeling Cultuur in School, en jarenlang een vertrouwde naam in onze regio, Dienneke van Waveren, is met pensioen. Haar functie is gesplitst en per 1 mei 2015 overgenomen door Margi Kirschenmann, Hoofd Projectbureau Cultuur in School, en Maaike Haas, Hoofd Adviesbureau Cultuur in School.

Het **projectbureau** realiseert alle projecten van Cultuur in School: CultuurMenu, CultuurKeus (voorheen de brochure met 'vrij aanbod'), Muziek Lab en HIT.

Het **adviesbureau** verzorgt nascholing en ondersteunt scholen bij het ontwikkelen van visie en beleid op cultuuronderwijs.

Op 26 mei 2015 is in **Haarlem** een convenant ondertekend door de gemeente Haarlem, schoolbesturen en culturele instellingen om de kwaliteit van cultuuronderwijs te verbeteren. Het CultuurMenu is opgenomen in het convenant als basisvoorziening voor cultuureducatie. In het Haarlems convenant worden concrete afspraken gemaakt m.b.t. de inspanningen voor cultuuronderwijs van de partners met een nieuwe rol voor Hart: Hart als onafhankelijk adviseur, gesprekspartner in het culturele veld. De concretisering daarvan is het adviesbureau voor het onderwijs. Ook scholen in de randgemeenten kunnen tegen bekostiging gebruik maken van de diensten van het adviesbureau.

De gemeente **Zandvoort** heeft veel over voor cultuureducatie. Het budget is ruim, hierdoor is het mogelijk om voor alle groepen een voorstelling met daarbij een workshop te programmeren. De gemeenten **Heemstede en Bloemendaal** hebben aangegeven het CultuurMenu de komende jaren te willen voortzetten. De financiële middelen zijn beperkter dan in Zandvoort, maar dankzij de koppeling aan Haarlem, waardoor we efficiënt kunnen programmeren, realiseren we ook in deze gemeenten een kwalitatief goed educatief programma met keuzemogelijkheden. Over de koppeling van Heemstede en Bloemendaal aan de stadsdelen van Haarlem leest u in dit verslag meer.

Gerealiseerd in 2015

- Met aandacht voor lokale initiatieven hebben we een regionaal CultuurMenu gerealiseerd voor 87 scholen voor primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor vier SO scholen in Haarlem;
- 20.738 leerlingen namen deel aan het CultuurMenu, waarvan 8.800 leerlingen voorstellingen bezochten in de Stadsschouwburg, de Toneelschuur en het Muziektheater in Amsterdam;
- 226 groepen (circa 5.200 leerlingen) bezochten een museum of culturele instelling;
- 303 groepen (circa 7.000 leerlingen) namen deel aan een workshop op school;
- We trokken conclusies uit de behoeftepeiling over de mate van tevredenheid ten aanzien van het CultuurMenu en de wensen voor vernieuwing ervan; we bespraken deze conclusies in directiebestuur Heemstede en Bloemendaal;
- We creëerden meer samenhang tussen de verschillende menu's, we koppelden de stadsdelen van Haarlem aan delen van de randgemeenten wat efficiënt werken mogelijk maakt;
- In Haarlem hebben we een vierjarencyclus ingevoerd, zodat leerlingen met meer vakgebieden in aanraking komen en de programma's beter op een bepaalde leeftijdsgroep zijn toegesneden;
- We realiseerden de mogelijkheid van digitaal inschrijven op het CultuurMenu voor het programma van 2015-2016;
- We hebben het evaluatietraject van lokale programma's voortgezet waarbij vier activiteiten zijn geëvalueerd met scholen en aanbieders. We bezochten zes workshops van kunstenaars/docenten in de klas ten behoeve van kwaliteitsbewaking.

CultuurMenu voor 87 scholen

Met aandacht voor lokale initiatieven hebben we een regionaal CultuurMenu gerealiseerd voor 87 scholen voor primair onderwijs in Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort.

Het CultuurMenu is een structureel cultuurprogramma met kwaliteit waarmee kinderen gedurende de basisschoolperiode in aanraking komen met erfgoed en kunst disciplines: theater, dans, muziek, literatuur, beeldend en audiovisueel. Hierin komen voorstellingen in theaters en concertzalen aan bod, en activiteiten op school op het gebied van theater, dans, muziek en literatuur. Maar ook museumbezoek en kunstenaars in de klas vertegenwoordigen de verschillende vakgebieden. Met het CultuurMenu realiseert Hart in samenwerking met partners een goede basis voor cultuuronderwijs, met zowel actieve als receptieve activiteiten.

Behoeftepeiling CultuurMenu

We voerden in 2015 een digitale enquête uit onder de scholen in Haarlem, Heemstede en Bloemendaal over de mate van tevredenheid ten aanzien van het CultuurMenu, de wensen voor vernieuwing ervan en de algemene wensen met betrekking tot cultuuronderwijs. De resultaten stuurden we de gemeenten toe.

Overzicht deelname per gemeente:

Haarlem:	55 scholen maken gebruik van het CultuurMenu, 28 daarvan vulden de enquête in;
Bloemendaal:	16 scholen in Bloemendaal maken gebruik van het CultuurMenu, 11 daarvan hebben deelgenomen aan de enquête;
Heemstede:	10 scholen in Heemstede maken gebruik van het Cultuurmenu, 7 daarvan hebben gereageerd op de enquête.

Resultaten behoeftepeiling

Scholen zijn tevredenheid over het CultuurMenu. Het CultuurMenu krijgt het rapportcijfer 7,8. Over de organisatie en de communicatie van Hart met de scholen over het CultuurMenu zijn de scholen eveneens tevreden. De ruime keuze wordt positief gewaardeerd en zou nog vergroot mogen worden. Het meest opvallend is dat de wensen en vragen van de scholen geen betrekking hebben op het CultuurMenu maar liggen op het terrein van ondersteuning bij visie, beleid, leerlijnen en nascholing. Scholen hebben over het algemeen behoefte aan meer richting en het aanbrengen van een lijn in de cultuureducatie. Maar ook aansluiting bij projecten en/of thema's op school of projectmatig (samen)werken. Gaandeweg wordt steeds duidelijker dat scholen, maar ook cultuuraanbieders, ondersteuning nodig hebben bij het vormgeven van cultuureducatie. Er is behoefte aan scholing op het gebied van doorgaande leerlijnen, creativiteitsontwikkeling en het creatieve proces. De vragen en wensen die naar voren zijn gekomen uit de behoeftepeiling onderschrijven voor ons het belang van het Adviesbureau dat is ingericht.

Adviesbureau

Bij de inschrijving van het CultuurMenu kunnen scholen aangeven hoe hun keuze aansluit bij hun cultuurbeleid en/of onderwijsprogramma. Deze scholen krijgen voorrang bij toewijzing.

Slechts enkele scholen maken gebruik van deze mogelijkheid. Alleen scholen die een actueel en operationeel cultuurbeleid hebben, kunnen bewuste keuzes maken, aansluitend bij hun cultuurbeleid en/of onderwijsprogramma. Dikwijls zijn de cultuurbeleidsplannen van scholen niet actueel en operationeel.

Het Adviesbureau zal de komende jaren samen met scholen, schoolbesturen en culturele instellingen werken aan de professionalisering van cultuuronderwijs. De belangrijkste speerpunten zijn: het bevorderen van samenwerken tussen scholen en cultuuraanbieders, cultuuronderwijs een structurele plek binnen het curriculum van de school en deskundigheidsbevordering van leerkrachten, vakdocenten en educatief medewerkers.

Gesprekken in Zandvoort

We hebben er voor gekozen om in Zandvoort gesprekken te houden over de mate van tevredenheid van het CultuurMenu en de wensen met betrekking tot cultuureducatie in het algemeen. Dat laatste in verband met de mogelijkheden binnen de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit in 2016.

Vijf van de zes scholen maken structureel gebruik van het CultuurMenu en zijn positief over het programma. De School maakt gedeeltelijk gebruik van het CultuurMenuprogramma, namelijk daar waar het aansluit bij de thema's en vult dit aan met activiteiten uit CultuurKeus.

Algemene wensen van de scholen m.b.t. cultuureducatie zijn: ontwikkeling leerlijnen cultuureducatie (Hannie Schaft, ONS en de School) en integratie cultuuronderwijs met andere vakken (Duinroos).

Daarnaast hebben alle scholen (m.u.v. de School) de wens om het 4-instrumentenproject van New Wave voort te zetten en te verduurzamen. Om dit te realiseren wordt in 2016 het 4 instrumentenproject Plus georganiseerd door Hart, i.s.m. muziekschool New Wave, met een grotere rol voor de leerkrachten. Verder zullen we, eveneens in het kader van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit, met de scholen aandacht besteden aan de plek van het CultuurMenu in het cultuurbeleid van de school.

Programma CultuurMenu in 2015

Samenhang CultuurMenu

Om het CultuurMenu in de regio Zuid-Kennemerland zo efficiënt mogelijk te realiseren hebben we meer samenhang gecreëerd tussen de verschillende menu's (Zandvoort is apart en voor vier scholen voor speciaal onderwijs wordt een SO Menu gerealiseerd). De stadsdelen van Haarlem hebben we gekoppeld aan delen van de randgemeenten. Uitgangspunt is een schuivende 4 jarencyclus waardoor leerlingen met zoveel mogelijk disciplines in aanraking komen.

Haarlem van 3 jarencyclus naar 4 jarencyclus

In Haarlem hebben we met ingang van 2015-2016 een nieuwe verdeling van de groepen doorgevoerd. We bieden daarmee voor de groepen 1,2 – 3,4 – 5,6 – en 7,8 de activiteiten aan, hiermee hebben we de 4 jarencyclus ingezet, die er voor de randgemeenten als was. Zodat ook in Haarlem leerlingen met meer vakgebieden in aanraking komen in hun schoolloopbaan. Bovendien kunnen de programma's hierdoor nog beter op een bepaalde leeftijdsgroep worden toegesneden. De scholen hebben positief gereageerd op deze verandering.

SO scholen

Voor vier scholen voor speciaal onderwijs in Haarlem organiseren we sinds schooljaar 2013-2014 een apart cultuurmenu. De activiteiten uit het reguliere menu blijken te weinig aansluiting te vinden bij de leerlingen van deze scholen. Het betreft de Van Voorthuissenschool, de Van Gilseschool, de Regenboog en de Schelp. De wens van de scholen is de activiteiten van het CultuurMenu zoveel mogelijk op of bij school te laten plaatsvinden. De SO-scholen kiezen ervoor om elk schooljaar een ander vakgebied centraal te stellen, zodat leerlingen in hun schoolperiode met meerdere disciplines in aanraking komen. In 2015 was het vakgebied: theater. Deze intentie voor een gezamenlijk programma ondersteunt Hart en wil dat samen met deze SO scholen in de komende jaren blijven realiseren.

Busvervoer SO en SBO scholen

Voor de activiteiten van het CultuurMenu Haarlem die buiten de school plaatsvinden is het voor SO en SBO scholen mogelijk om via Hart vervoer aan te vragen. Dit vervoer is helaas sinds 2014 enorm in prijs gestegen. We deden een beroep op de SO en SBO scholen om het vervoer van leerlingen zoveel mogelijk zelf te regelen en alleen wanneer dit echt noodzakelijk was, gebruik te maken van de vervoerregeling van Hart. Hieraan hebben de scholen gehoor gegeven. We hebben het vervoer voor enkele scholen geregeld en gefinancierd. Omdat er minder gebruik van is gemaakt heeft het nauwelijks consequenties gehad voor het budget voor activiteiten. We willen dit vervoer blijven faciliteren voor scholen voor wie vervoer een belangrijke voorwaarde is om de activiteiten van het CultuurMenu op locatie te bezoeken.

Digitaal inschrijven

We realiseerden de mogelijkheid van digitaal inschrijven. Het inschrijven voor het CultuurMenu voor schooljaar 2015-2016 deden scholen dit jaar voor het eerst via de website van Hart. We hebben een website ontwikkeld waarmee scholen hun keuzes voor het CultuurMenu digitaal kunnen doorgeven. Het is overzichtelijk, eigentijds en gebruiksvriendelijk. Dat was ook de reactie van scholen; ondanks de gebruikelijke kinderziektes.

Lokale accenten en evaluatietraject

In het CultuurMenu van 2015-2016 namen we wederom lokale programma's op van musea, instellingen en kunstenaars. We breidden het aantal groepen uit waarvoor we museumbezoek programmeerden in de verschillende menu's. Ook hebben we het aantal activiteiten van instellingen uitgebreid. Het aanbod van workshops van kunstenaars wordt voortdurend vernieuwd en aangevuld.

Er wordt ruimte geboden aan alle lokale aanbieders die educatieprogramma's hebben, passend binnen de kaders (financieel en inhoudelijk). De scholen bepalen middels de evaluatieformulieren en gesprekken welke programma's blijvend een plaats krijgen in het CultuurMenu.

We hebben dit evaluatietraject van lokale programma's voortgezet met de ingezette werkwijze. Dit blijkt een goede concrete stap te zijn voor een betere aansluiting en verankering van het CultuurMenu binnen het schoolcurriculum. Zo worden goede bouwstenen voor het CultuurMenu verzameld.

De volgende activiteiten werden in 2015 op deze manier geëvalueerd:

- De Verdrietige Clown van Lila Luna;
- De ondeugende zeemeermin van Lila Luna;
- Audiotour van Frans Hals Museum;
- Thuis in de Gouden Eeuw van Frans Hals Museum.

Deze activiteiten zijn op basis van de evaluatie aangepast.

Kwaliteitsbewaking

Alle activiteiten die in het CultuurMenu worden aangeboden kunnen door scholen worden geëvalueerd middels een evaluatieformulier dat zij krijgen toegestuurd. Deze formulieren hebben we vernieuwd, waardoor ze nog eenvoudiger zijn in te vullen. Helaas ontvangen we ze niet van alle scholen retour.

Dat is jammer omdat ze zeer belangrijk zijn voor de kwaliteitsbewaking.

In contact met de scholen krijgen we ook mondeling of per mail reacties op de activiteiten in het CultuurMenu, vaak positieve, soms horen we een kritisch geluid. Dit koppelen we dan terug naar de theatergroepen of uitvoerende kunstenaars/docenten. En natuurlijk nemen we de wensen en opmerkingen mee in de programmering van het volgend schooljaar.

In het najaar van 2015 bezochten de projectmedewerkers zes workshops van kunstenaars/docenten die in het CultuurMenu worden aangeboden. Dit met het doel het contact met kunstenaars/docenten en scholen te intensiveren en om kunstenaars/docenten mee te nemen in speerpunten van Hart, zijnde: creativiteitsontwikkeling en de aansluiting van onze activiteiten bij cultuurbeleid en schoolprogramma. Ook op deze manier bewaken we kwaliteit van het aanbod voor het CultuurMenu.

Uitbreiding museumactiviteiten

Er zijn veel activiteiten in diverse musea bezocht. Scholen zijn enthousiast over de ruime keuze van activiteiten die zijn aangeboden; op 'nieuwe' activiteiten wordt door verschillende scholen ingeschreven.

In 2014-2015 werden vooral activiteiten van het Frans Hals Museum en het Teyler Museum gekozen. Scholen kozen beperkt voor activiteiten van andere musea en culturele instellingen.

In 2015-2016 is hier een verandering te zien. De vishal, het Kunstfort Vijfhuizen en museum de Cruquius worden beduidend vaker gekozen dan voorgaande jaren, waardoor er iets minder bezoeken hebben plaatsgevonden aan het Frans Hals Museum en het Teyler Museum.

Wel bleven ook in 2015-2016 deze twee musea een groter aantal groepen leerlingen ontvangen vanuit het CultuurMenu in vergelijking tot bovenstaande musea.

De evaluatiegesprekken over de activiteiten tussen scholen en musea/instellingen worden door alle partijen als positief ervaren. Met respect voor elkaars expertise, leerkrachten als didactische experts en vakspecialisten en educatiemedewerkers op hun terrein, werden de activiteiten intensief besproken. De belangrijkste punten waarop activiteiten verbeterd kunnen worden liggen op voorbereidende en verwerkingsopdrachten. Vaker is het de balans tussen luisteren en doen die niet helemaal in evenwicht is, maar ook kunnen het eenvoudig op te lossen praktische en organisatorische zaken zijn. Er ontstaat meer samenwerking tussen het onderwijs en het culturele veld. Zo werd de Aloysiuschool betrokken bij de verbetering van het lesmateriaal van Beestenboel van Teylers Museum.

Voorstellingen bij de podia

Het CultuurMenu biedt scholen een unieke mogelijkheid om een kwaliteitsvoorstelling in klassenverband te bezoeken bij de podia. Voorstellingen in de Stadsschouwburg, Philharmonie en Toneelschuur worden geprogrammeerd in nauwe samenwerking met de zalen. Er wordt gezocht naar mogelijkheden voor aansluiting bij educatievoorstellingen op de verschillende vakgebieden, muziek, theater en dans. Ook wordt er voor verschillende leeftijdsgroepen geprogrammeerd zodat er in de CultuurMenu's voor groep 3 t/m 8 voorstellingsbezoek kan worden aangeboden. Naast de voorstellingen in de zalen, programmeerden we ook voorstellingen die op school plaatsvonden.

Bij voorstellingen geven we zo goed mogelijk de inhoud aan en waar mogelijk de thema's, zodat leerkrachten de aansluiting met hun onderwijs kunnen zoeken. Voorstellingen gaan vaak vergezeld van lesmateriaal met voorbereidende- en/of verwerkingsopdrachten voor op school. Niet altijd sluiten voorstellingen aan bij hetgeen er op dat moment aan de orde is in de klas. Het is verschillend hoe scholen dit ervaren en hoe ze ermee omgaan: er zijn scholen die dit een probleem vinden; er zijn ook scholen die aangeven ruimte te maken voor de voorbereiding en verwerking omdat ze deze ervaring onmisbaar vinden voor hun leerlingen. Ook zijn er scholen die op basis van de informatie altijd een aansluiting weten te maken met hun beleid of onderwijs bijvoorbeeld met wereldoriëntatie of taal.

Uit de evaluaties blijkt dat veel scholen/leerkrachten aan voorstellingen graag een les of workshop door een vakdocent willen koppelen. Dit wordt gezien als een waardevolle toevoeging aan het bezoek aan een voorstelling bij de podia. Scholen geven aan dat het positief bijdraagt aan de beleving van leerlingen en dat de voorstelling beter wordt ingebed in het schoolprogramma. We zullen de door theatergezelschappen ontwikkelde workshops bij voorstellingen onder de aandacht blijven brengen. Daar waar we het noodzakelijk vinden bieden we zelf workshops aan binnen het CultuurMenu.

Extra kleutervoorstelling

In het najaar 2015 was het financieel mogelijk om een extra kleutervoorstelling te organiseren voor Haarlem Centrum/Zuid West en voor de scholen in Heemstede Noord en Bloemendaal Noord. Scholen maakten hier dankbaar gebruik van. Leerlingen en leerkrachten genoten o.a. van de voorstellingen: Naar de Haaien, Aadje Piraatje, Kikkerprinses en Vos en Haas. In voorjaar 2016 programmeren we voor de kleuters in Heemstede Zuid en Bloemendaal Zuid ook een extra voorstelling op school, zodat uiteindelijk alle kleuters in Heemstede en Bloemendaal hebben kunnen genieten van een professionele voorstelling.

Doelen CultuurMenu 2016-2017:

- Met aandacht voor lokale initiatieven zullen we een regionaal CultuurMenu realiseren voor 86 scholen primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor drie SO scholen in Haarlem;
- Het evaluatietraject van lokale programma's wordt voortgezet. Met de ingezette werkwijze zullen we in 2016 ten minste drie lokale activiteiten evalueren met instellingen/aanbieders en scholen;
- We zetten het bezoeken van workshops van onze kunstenaars/docenten door de projectondersteuners voort in 2016-2017. We zullen tenminste drie workshops bezoeken en gesprekken voeren;
- Wanneer scholen een activiteit van een instelling voordragen voor opname in het CultuurMenu, zullen we dit honoreren en de evaluatie faciliteren;
- Scholen die in een motivatie aangeven hoe een activiteit uit het CultuurMenu aansluit bij hun beleid en programma zullen we voorrang geven bij hun eerste keuze;
- In samenwerking met het Adviesbureau zullen we netwerken voor Haarlem en Zandvoort organiseren, waarin het CultuurMenu als vast onderwerp op de agenda staat;
- Alle informatie over de scholen en de activiteiten voor de CultuurMenu zijn in het administratieve systeem van Hart onder gebracht, waardoor we scholen beter van dienst kunnen zijn en beter kunnen adviseren;
- Voor het CultuurMenu van Haarlem ontwikkelen we themaworkshops op maat, zodat we beter aan kunnen sluiten bij het onderwijsprogramma van de school.

2. Financieel verslag 2015

CultuurMenu Haarlem 2015

Kosten activiteiten

Voorstellingskosten	55.354
Workshops	13.552
Musea	14.962
Aanschaf licenties database	2.500
Organisatiekosten	50.321
Extra uren voor uitvoering programma en CM-online	20.150
<u>Totale kosten</u>	<u>156.839</u>

Opbrengsten activiteiten

Bijdrage scholen	67.588
Subsidie gemeente Haarlem	70.000
Bijdrage uit Combinatieregeling	13.200
<u>Totale opbrengsten</u>	<u>150.788</u>

Resultaat project **-6.051**

Stadsschouwburg Haarlem

Wiplala Weer

3A. Activiteiten uitgelicht

Voorstellingen uitgelicht

Giselle van het Operaballet - Muziektheater Amsterdam

De leerlingen van de groepen 7 en 8 uit Zandvoort bezochten deze voorstelling in Amsterdam. We konden door voorintekening deelnemen aan deze bijzondere voorstelling. Dit bezoek is als zeer waardevol en bijzonder ervaren. Scholen in Zandvoort vinden het bezwaarlijk om het vervoer naar voorstellingen bij de podia in Haarlem te regelen. We zijn blij dat we leerlingen op deze manier toch de unieke ervaring van het bezoek aan een theater hebben kunnen bieden.

Ali Baba en de 40 rovers van Theater Terra - Stadsschouwburg

In januari speelde deze voorstelling voor de groepen 6, 7 en 8 in de Stadsschouwburg voor bovenbouwgroepen van scholen uit Haarlem en Bloemendaal. De voorstelling is unaniem positief beoordeeld. *'Leerlingen werden het verhaal in gezogen en lachten om grappes tussendoor, ook heeft het ze aan het denken gezet.'* *'We hebben genoten, een vlotte en leuke voorstelling.'*

De ondeugende zeemeermin - vertelvoorstelling op school

De vertellingen van Lila Luna zijn toegankelijk en worden gewaardeerd op de scholen. *'Met weinig materialen en decor wordt toch een echte (vertel)voorstelling neergezet. Hiermee wordt de verbeeldingskracht gestimuleerd.'* Deze voorstelling is uitgebreid geëvalueerd, zowel schriftelijk door meerdere scholen als in gesprek met de Cirkel en Marieke Reehoorn. Op basis hiervan zijn een aantal belangrijke conclusies getrokken. Het feit dat het een talige voorstelling is, moet helder zijn zodat scholen hiervoor bewust kunnen kiezen, met name ook scholen met veel anderstalige leerlingen. De lengte van de voorstelling zal worden aangepast, zodat de leerlingen het aankunnen qua spanningsboog.

Aadje Piraatje en Robinson Crusoe van Ton Meijer - interactieve voorstellingen op school

De ontvangen evaluaties zijn zeer positief. Bijna alle scholen hebben de kinderen van tevoren voorbereid op de voorstelling. Met positief resultaat. *'Wij vinden Ton Meijer een fantastisch theaterdier met goede pedagogische kwaliteiten. Aadje Piraatje behandelt thema's die een link vormen met een van onze taalmethodes. Het sluit erg aan bij de belevingswereld van onze leerlingen. Knap dat de acteur met zo weinig middelen een zaal vol kinderen weet te boeien. Goed interactief gewerkt!'*

Foutje en Wild Thing van Maastd - Toneelschuur

Beide dansvoorstellingen van Maastd zijn zeer goed beoordeeld. Ze sloten goed aan bij de belevingswereld van de kinderen. Dat was te zien aan de enthousiaste reacties van de kinderen en aan de glimlach op de gezichten toen ze de zaal verlieten. Ook werd er na afloop van de voorstelling nog enthousiast over gesproken. Reactie van een SO school: *'De inhoud van de voorstelling was geweldig: echt hun belevingswereld. De dans was super, de acteurs deden het top. Ook moet ik eraan toevoegen dat het zo leuk is dat de kinderen er bij werden betrokken!'*

HAFF – Holland Animation Film Festival - Filmschuur

Na de geslaagde pilot van het HAFF in 2014 is dit jaar het HAFF voor het eerst opgenomen in het CultuurMenu. Acht scholen hebben het HAFF bezocht. Eén school heeft het evaluatieformulier ingevuld. Hieruit kwam naar voren dat deze activiteit goed aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen en ook passend is in het kader van het mediabeleid om kinderen in aanraking te brengen met een diversiteit aan animaties. De leerlingen hebben na het zien van de diverse animatiefilms gestemd op hun favoriete filmpje. De stemmen van leerlingen uit heel Nederland zijn opgeteld en de winnaar van de publieksprijs is een week later door Hart aan de deelnemende scholen doorgegeven. Dit was voor de scholen een mooie gelegenheid om in de klas nog eens over de animatiefilms te spreken.

De Zus van Mozart van Daniel van Klaveren - Toneelschuur

Het lesmateriaal bij de voorstelling hebben bijna alle scholen gebruikt ter voorbereiding van het bezoek aan de voorstelling. Het lesmateriaal is positief beoordeeld en werd gezien als meerwaarde. Het enige punt van kritiek was dat één van de scholen had verwacht dat er meer muziek in de voorstelling zou zitten. Ze vonden het nu te veel een 'verbale' voorstelling.

Naar de haaien van Oorkaan - Philharmonie

Een bijzondere muziekvoorstelling met muzikanten van de Wereldband, een voorstelling met veel humor en fantasie. Oorkaan ontwikkelt goed lesmateriaal dat door de scholen is gebruikt ter voorbereiding en verwerking van de voorstelling. De reacties waren positief.

Wiplala weer van Het Filaal - Stadsschouwburg

Deze voorstelling is door bijna 1500 leerlingen van de middenbouw bezocht. We hebben veel evaluaties ontvangen. De algemene mening is positief. Sommige evaluaties zijn kritisch. *'De kinderen hebben genoten van de voorstelling. Voor ons heel veel redenen deze bezoeken vol te houden, daar het een grote ervaring is voor kinderen die relatief weinig beleven.'* *'De voorstelling was net wat te lang voor groep 3. De liedjes waren moeilijk aan te leren'* De aansluiting was goed: *'Dat merkte ik aan de geboeidheid waarmee de kinderen keken.'* (groep 5) *'Dat merkte ik aan de reacties tijdens de voorstelling.'* (groep 5) *'Dat merkte ik aan het enthousiasme van de leerlingen, ze wilden ook nog graag op school voorgelezen worden uit het boek om het verhaal nog eens te horen'* (groep 3/4)

BUZZ/De vliegende gek van Unieke Zaken

Een voorstelling op locatie, in een bus die vlak bij de school wordt geparkeerd. Bij deze voorstelling, onderdeel van het menu van Zandvoort, werd een workshop aangeboden. De evaluaties voor BUZZ zijn heel positief met hier en daar wat verbeterpunten. Woorden als 'super leuk', 'enthousiasmerend' en 'inspirerend' komen meerdere keren terug. Sommige leerkrachten geven aan dat er veel moeilijke woorden werden gebruikt voor de kinderen uit groep 4. Een aantal keer wordt aangegeven dat de plaatjes wel wat klein waren en wellicht de volgende keer beter op het digibord getoond kunnen worden. *'Voorstelling was top! Ingenieur en super spelers, muziek en verlichting. We kijken al uit naar de volgende voorstelling.'*

In 2015-2016 zal BUZZ worden aangeboden in CultuurKeus (voorheen de brochure van Hart, Cultuur in School).

De Kikkerprinses van Koekla – voorstelling op scholen

Dit muzikale sprookje wordt gespeeld met handpoppen in een groots decor dat de gymzaal van de school onherkenbaar verandert. Leerkrachten omschrijven dit als professioneel en betoverend. Kinderen gaan helemaal op in het verhaal. Reacties zijn zeer positief.

Vos en Haas van Theaterpoppen op scholen

Net als de oorspronkelijke insteek van de schrijver van de boeken van Vos en Haas werden kinderen in deze voortselling op een speelse manier bekend gemaakt met taal en spelling. Het decor, een enorme boekenkast, maakte grote indruk, evenals de zang. Een enkele school merkte op dat een gedeelte met erg veel tekst de concentratie van de leerlingen verbrak.

Museumactiviteiten uitgelicht

Kijk en doe tocht – Frans Hals Museum

Over het algemeen zijn de evaluaties positief. In de evaluaties dit jaar kwam de vraag naar beter voorbereidings- en verwerkingsmateriaal voor in de klas naar voren. Hieraan wordt door het Frans Hals Museum gewerkt, helaas was het nog niet beschikbaar. De leerlingen hebben niet alle opdrachten kunnen doen en dat vinden ze jammer. Een positief teken, er is enthousiasme en het museum heeft gezorgd voor voldoende opdrachten.

Reacties van de kinderen: *'Leuk was shirts ontwerpen, rode en blauwe mouw weeskindjes- ik vond de afwisseling van de opdrachten leuk - Grappig en eng, er was een zaal waar een man een vrouw in haar borst kneep. Er waren blote mannen met messen die alle jongetjes wilden vermoorden. - Leuk en grappig, die koning met die ezelsoeren. - Ik vond het poppenhuis heel mooi. - Er was iets met een kerk, die was veranderd in een mannenhuis, oh nee, het was andersom.'*

Thuis in de Gouden Eeuw – Frans Hals Museum

Deze activiteit is bijgesteld en door de Mariaschool opnieuw uitgevoerd en geëvalueerd. Aangegeven werd dat de kinderen goed worden betrokken met activerende opdrachten en dat er tijdens het behandelen van De Gouden Eeuw met geschiedenis is teruggerepen op dit museumbezoek.

Door de andere bezoekende scholen is deze activiteit met voldoende tot goed beoordeeld. Reacties van een leerkracht: *'De rondleidster Melanie deed het heel leuk! De kinderen waren best onrustig, dat zit in de groep. Maar ze wist er goed mee om te gaan en de kinderen erbij te betrekken. Het onderwerp was interessant en het was leuk dat kinderen achteraf (en hopelijk ook thuis) dingen konden navertellen.'*

Van Rattenvanger tot Dijkgraaf – Museum de Cruquius

Deze activiteit is met 'goed' beoordeeld. Een reactie van een school: *'De mensen van het gemaal waren ontzettend enthousiast, gedreven en namen de tijd voor de presentaties van de kinderen. De kinderen werden betrokken bij de rondleiding en hadden het naar hun zin. Ze vonden het geweldig dat ze zich mochten verkleeden.'*

Beestenboel – Teylers Museum

Het bijbehorende educatieve materiaal wordt in het voorjaar 2015 door een school met onvoldoende beoordeeld. Beestenboel is uitvoerig geëvalueerd met de Aloysiusschool. Inmiddels is er lesmateriaal ontwikkeld door het Teyler Museum, waarbij de leerkracht van deze school is betrokken. Het lesmateriaal was in het najaar van 2015 beschikbaar. Twee scholen werkten hiermee en evalueerden de activiteit. Reactie van een leerkracht: *'Wat hebben wij een super ochtend gehad! Veel te kort. Ik vind deze activiteit tot nu toe de gaafste die ik heb meegemaakt met mijn groep 4. Ik draai al jaren in Bennebroek gr 4 en ben ook nog ICCér. Maar wat een cadeau is BEESTENBOEL. Heel fijn de info en de voorbereidingslessen. En natuurlijk de rondleiding....wat een enthousiaste dames! Chapeau! De kinders nemen nu nog steeds "fossielen" mee'. Reactie van een leerling: 'Wat heb ik veel geleerd, zeker van die meedraaiende ogen'.*

Beestenboel

Van Rattenvanger tot Dijkgraaf

Workshops uitgelicht

Ritme Rekels – André Accord

Eén school heeft deze activiteit geëvalueerd. Zij vonden de workshop voor herhaling vatbaar. Het was inspirerend, grensverleggend en enthousiasmerend. Een opmerking die wij van een leerkracht van de Hannie Schaftschool hebben ontvangen onderschrijft dit: *“André is iemand met veel enthousiasme. Hij maakt dat je meteen geïnteresseerd bent, als kind en als leerkracht. De opbouw met de handpop was leuk. En de intro van de soundmixer echt briljant.”*

Quatre mains – Deuxcel

Deze workshop is positief beoordeeld door de scholen. Bijzonder en belangrijk vinden leerkrachten dat de interesse van leerlingen voor klassieke muziek wordt gewekt. *‘Door de mooie muziek en luisteropdrachten waren de kinderen erg betrokken. Hele mooie afwisseling van luisteren, fantasie gebruiken en zelf muziek maken.’*

Koning Kraal – Lisette van Gemert

De workshop wordt over het algemeen positief beoordeeld. *‘Taalgebruik was goed aangepast, moeilijke woorden werden uitgelegd. Interesse en verbeelding werden geactiveerd. Mijn complimenten, wij hebben er erg van genoten.’* Er werden ook verbeterpunten genoemd: *‘Als drama workshop vanuit een organisatie had ik graag gezien dat de kinderen meer eigen inbreng zouden hebben en meer zouden mogen experimenteren met de mogelijkheden daarvan.’* Over dit laatste punt heeft een gesprek plaatsgevonden met Lisette van Gemert en hierop wordt de workshop aangescherpt.

Dansen is een feest – Mascha Tielemans

De workshop is positief beoordeeld, er zijn weinig aanvullende reacties gegeven. *‘Het is een fantasieerijk verhaal met veel beweging. Erg leuk voor de kleuters.’* *‘De kinderen genieten van de activiteit.’* *‘De workshop was leeftijdsadequaat.’*

Bewegende indianenverhalen – Sophie Kienhuis

De workshop is positief beoordeeld. *‘Sophie deed het erg leuk. Ze hield lekker vaart in de les.’* *‘Het sloot goed aan bij de belevingswereld van de kinderen.’*

Dames en heren hoort u mij? – Marlies Hasebos

De workshop is positief beoordeeld. De leerkracht vond het leuk om te zien dat er met weinig middelen veel gedaan kon worden. Dat er ook nog in de klas op voortgeborduurd kon worden, werd ervaren als een pluspunt.

School in de Spotlight – Sophie Kienhuis en Theta Tazelaar

Dit schoolbrede dansproject is regelmatig door scholen geëvalueerd. De reacties zijn unaniem positief. Een reactie van een leerling die ons door een school uit Zandvoort is doorgegeven is hiervan een mooie illustratie: *“Het was super, het was leuk van hier naar de maan en terug, wanneer komen ze weer?”*

Floddertje – Angela van der Kar

Deze workshops wordt over het algemeen positief beoordeeld. De betrokkenheid die Angela bij de leerlingen weet te creëren wordt genoemd als een sterk punt. De verbeelding van de leerlingen en het experiment staan centraal. Dit sluit aan bij de doelstellingen voor creativiteitsontwikkeling van Hart.

QuatreMAINS

School in de Spotlight

AANTAL GROEPEN IN 2014-2015

3B. Bezoekersaantallen voor musea							Aangeboden in CM programma en door de scholen gekozen				
AANTAL GROEPEN IN 2014-2015							Aangeboden in CM programma, maar door de scholen niet gekozen				
	Haarlem Midden (gr 3-5)	Haarlem O (gr 7,8)	Haarlem N (gr 6-8)	H'stede Pakket 1 (gr 3,4)	H'stede Pakket 2 (gr 5,6)	B'daal Pakket 1 (gr 5,6)	B'daal Pakket 2 (gr 3,4)	B'daal Pakket 3 (gr 1-4)	H'liede (gr 1-8)	Z'voort (gr 5,6)	Totaal aantal groepen
Teylers museum											
Beestenboel	26						3		2		31
Knetterende elektriciteit			11		3	1			1		16
fossielen en mineralen			1						2	4	7
Spruitjes in space			5						1		6
Blitstour langs het lab		1	5						2		8
Stappen in de Stad			9								9
Frans Hals museum											
Kopstukken			4								4
Kijk en doe tocht	8		20		2	10		3		6	49
Audiotour			5			1					6
Thuis in de gouden eeuw	5				3	1				2	11
De leeuw is los											0
Theatrale wandeling	6			8			4				18
De hond van Frans Hals	3			2			2		1		8
Frans Halsproject (ter Cleeff)	16										16
Vishal											
Ontdek de Vishal			1								1
Kunstfort											
Vlucht			1								1
waar zijn de soldaten?									1		1
stichting Hollands Licht											
Smaak (groep 7,8)		2	3								5
NH archief											
Stambomen			4								4
hoe heet jij eigenlijk?											0
Bibliotheek											
schatten van de bieb											0
Cruquius											
van rattenvanger tot dijkgraaf						3					3
ABC											
stad op je kop											0
giraf krijgt een nieuw dak											0
37PK											
Kunst van nu in 37PK		3	1								4
Totaal aantal bezoekende groepen											208

AANTAL GROEPEN IN 2015/2016

Aantal Groepen in 2015/2016										Aangeboden in CM programma en door de scholen gekozen				
Aangeboden in CM programma, maar door de scholen niet gekozen														
	Haarlem NN Menu 1 (gr 1,2)	Haarlem NN Menu 1 (gr 5,6)	Haarlem NZ Menu 2 (gr 3,4)	Haarlem O-Schalk Menu 3 (gr 5,6)	Haarlem O-Schalk Menu 3 (gr 5,6)	Haarlem Cent.ZW Menu 4 (gr 7,8)	H'stede Z Menu 3 (gr 1,2)	H'stede Z Menu 3 (gr 5,6)	H'stede N Menu 4 (gr 7,8)	B'daal N Menu 1 (gr 1,2)	B'daal N Menu 1 (gr 5,6)	B'daal Z Menu 2 (gr 3,4)	Z' voort (gr 8)	Totaal aantal groepen
Teylers museum														
Beestenboel			4									1		5
Knetterende elektriciteit		1			5	3		1	1					11
fossielen en mineralen		2			3			3			1			9
Blitstour langs het lab						4			2				6	12
Etsen als Rembrand		4			6	5		3	3		4			25
Stappen in de Stad						6								6
Frans Hals museum														
Kijk en doe tocht		2			1			1						4
Audiotour						3								3
Thuis in de gouden eeuw		1			12	3								16
Een betoverende reis	8									7				15
Cornelia Vooght			4									4		8
De hond van Frans Hals			1									2		3
Vishal														
Aan het werk		6			8	5		6	3		3			31
Kunst ontmoeten					1									1
Kunstfort														
Allemaal kleine soldaatjes			2	15								1		18
Daar zijn de soldaten						8			3					11
NH archief														
Stambomen														0
Hoe heet jij eigenlijk?											1			1
Bibliotheek														
Schatten van de bieb		2												2
Cruquius														
Van rattenvanger tot dijkgraaf		6			8						4			18
ABC														
Het ABC van architectuur											1	4		5
Archeologisch museum														
Graaf mee in het arch. museum			4								1	5		10
Totaal aantal bezoekende groepen														214

3C. Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN 2014-2015

	Voorstelling	Bestemd voor	Gezelschap/Impresariaat	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Aantal begeleiders
Stadsschouwburg	Snow White	groep 7, 8	Aya	11	599	74
	Dissus	groep 7, 8	Theatergroep Kwatta / Gelders orkest	13	716	89
	Robin Hood	groep 5, 6, 7, 8	Het Laagland	23	1131	147
	AliBaba en de 40 rovers	groep 6, 7, 8	Theater Terra	27	1297	169
	Naar de Haaïen?	groep 3, 4	Oorkaan	12	362	47
	Wiplala weer	groep 3, 4, 5	Het Filiaal	26	1387	174
	Totaal			112	5492	700
Toneelschuur	Pinda, of een rottig uurtje pesttheater	groep 5, 6, 7	de Bonte Hond	6	376	48
	Sissi	groep 5, 6, 7	Sonnevanck	6	377	46
	Mier	groep 3, 4	Sanne Zweije	4	188	25
	Foutje, het dagelijks leven als slapstick	groep 3, 4	Maastd	4	215	28
	Wild Thing	groep 5, 6	Maastd	12	433	55
	De zus van Mozart	groep 6, 7, 8	Daniel van Klaveren	11	418	53
	Totaal			43	2007	255
De Luifel	Oorlogsgeheimen	groep 7, 8	van Engelenburg theaterproducties	5	306	40
	Totaal			5	306	40
De Krocht	Floddertje	groep 1,2	Wijnand Stomp	6	332	13
	Robinson crusoe	groep 5, 6	Ton Meyer	5	276	11
	de zaak vlaskamp	groep 7, 8	Groen en van Lien	5	255	10
	Totaal			16	863	34
Op Scholen	Aadje Piraatje viert feest	divers SO	Ton Meijer	4	236	

	De verdrietige clown	groep 1,2	Lila Luna	4	430	
	De ondeugende zeemeermin	groep 1,2	Lila Luna	9	777	
	Floddertje	groep 1,2	Wijnand Stomp	3	139	
	Voorwaarts Mars	groep 1,2	Rumoer	1	150	
	Buzz, de vliegende gek	groep 3, 4	Unieke Zaken	6	257	
	Alleen achter de heg	groep 3, 4, 5	Harro van Lien	2	351	
	Braam Hak	groep 3, 4, 5	Rood Verlangen	4	253	
	Robinson crusoë	divers SO en VSO	Ton Meijer	4	244	
	Lente!	groep 1,2	Lotte Vogel	1	135	
	Totaal			38	2972	
TOTAAL				214	11640	1029

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN IN 2015-2016

	Voorstelling	Bestemd voor	Gezelschap/Impresariaat	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Aantal begeleiders
Stadsschouwburg						
	De Kleine Kapitein	groep 5, 6, 7	Van Engelenburg	8	643	85
	Alice in Wonderland	groep 6, 7, 8	Maastd	19	934	117
	Koning Arthur	groep 5, 6, 7, 8	Theater Terra	28	1394	178
	Totaal			55	2971	380
Philharmonie	PindakaasPrins	groep 5, 6, 7	Holland Baroque Society en Orkater	19	442	55
	Totaal			19	442	55
Toneelschuur						
	Ben niet bang	groep 5 en 6	Maastd	7	428	55
	Vlieg op	groep 3 en 4	Laura van Hal	7	346	47
	Bezoek voor Beer	groep 3 en 4	Het Laagland	6	408	51
	Vliegende koe	groep 3 en 4	De Stilte	7	414	53
	Expeditie Peter Pan	groep 7 en 8	Het Laagland	7	323	43

	Mariken	groep 5 en 6	Theatergroep Kwatta	8	443	62
	De man die op reis ging	groep 3 en 4	Unieke Zaken	22	1213	160
	Totaal			64	3575	471
De Krocht						
	PLU	groep 1, 2, 3	Valentijn Productiehuis	5	390	47
	Cellostorm	groep 4, 5, 6	Oorkaan	5	351	44
Nationale Opera en Ballet	Totaal			10	741	91
	Giselle	groep 7 en 8	Nationale Opera en Ballet	4	180	23
Westergasfabriek	Totaal			4	180	23
	Creatures	groep 5, 6, 7, 8	Het Balletorkest	11	942	122
Op Scholen	Totaal			11	942	122
	Aadje Piraatje	groep 1 en 2	Ton Meijer	24	1413	
	De Kikkerprinses	groep 1 en 2	Koekla	4	434	
	Voorwaarts Mars	groep 1 en 2	Rumoer	2	100	
	Vos en Haas	groep 1 en 2	Theaterpoppen	4	490	
	Bakkertje Bor	groep 1 en 2	Lila Luna	5	380	
	Het Grote Geheim van Ridder Rudolf	groep 1 en 2	Lila Luna	5	383	
	iSocial	groep 7 en 8	Theatergroep Zwerm	6	315	
	Kriebels	groep 8	Theatergroep Zwerm	1	90	
	Totaal			51	3605	
TOTAAL				214	12456	1142